

ONDER DE VUURTOREN

Volksstuk in drie bedrijven

door

P.H. DEKKER

TONEELUITGEVERIJ VINK B.V.
(Grimas Theatergrime verkoop)
Tel: 072 - 5 11 24 07
E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl
Website: www.toneeluitgeverijvink.nl

VOORWAARDEN

Alle amateurverenigingen die het stuk: **ONDER DE VUURTOREN** gaan opvoeren, dienen in alle programmaboekjes, posters, advertenties en eventuele andere publicaties de volledige naam van de oorspronkelijke auteur: **P.H. DEKKER** te vermelden.

De naam van de auteur moet verschijnen op een aparte regel, waar geen andere naam wordt genoemd.

Direct daarop volgend de titel van het stuk.

De naam van de auteur mag niet minder groot zijn dan 50% van de lettergrootte van de titel.

U dient tevens te vermelden dat u deze opvoering mag geven met speciale toestemming van het I.B.V.A. Holland bv te Alkmaar.

Copyright: © Anco Entertainment bv - Toneeluitgeverij Vink bv

Internet: www.toneeluitgeverijvink.nl

E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, verfilming, video opname, internet vertoning (youtube e.d.) of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Het is niet toegestaan de tekst te wijzigen en/of te bewerken zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Vergunning tot opvoering van dit toneelwerk moet worden aangevraagd bij het Auteursrechtenbureau **I.B.V.A. HOLLAND bv**

Postbus 363

1800 AJ Alkmaar

Telefoon 072 - 5112135

Website: www.ibva.nl

Email: info@ibva.nl

ING bank: 81356 – IBAN: NL08INGB0000081356 BIC: INGBNL2A

Geen enkele andere instantie dan het IBVA heeft de bevoegdheid genoemde rechten van u te claimen, of te innen.

Auteursrechten betekenen het honorarium (loon!) voor de auteur van wiens werk door u gebruik wordt gemaakt!

Auteursrechten moeten betaald worden voor elke voorstelling, dus ook voor try-outs, voorstellingen in/voor zorginstellingen, scholen e.d.

Vergunning tot opvoering:

1. Aankoop van minimaal **15** tekstboekjes bij de uitgever.
2. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart (tevens bewijs van aankoop), met uw gegevens, naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
3. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Vergunning tot HER-opvoering(en):

1. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart met uw gegevens naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
2. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Opvoeringen zonder vergunning zijn niet toegestaan en strafbaar op grond van de Auteurswet 1912. Zij worden gerechtelijk vervolgd, terwijl de geldende rechten met 100% worden verhoogd. Het tarief wordt met 20% verhoogd voor opvoeringen waarvoor geen toestemming werd aangevraagd binnen drie weken voorafgaand aan de voorstelling.

Het is verboden gebruik te maken van gekregen, geleende, gehuurde of van anderen dan de uitgever gekochte tekstboekjes.

**Rechten BELGIË: Toneelfonds JANSSENS, afd. Auteursrechten,
Te Boelaerlei 107 - 2140 Bght ANTWERPEN Telefoon (03)3.66.44.00.
Geen enkele andere instantie heeft de bevoegdheid genoemde rechten van u te claimen, of te innen.**

Ik word stil bij de gedachte,
dat de oorlog gezinnen verkrachte.
Zij die visten voor hun brood,
wachtte soms een wrede dood.
Met kleine schepen op de baren,
trotseerden ze vele gevaren.

Ik sta stil bij de gedachten,
dat vrouwen en kinderen wachten.
Op hun man en vaak ook kind,
hopend dat noodlot hen niet bind.
Aan de velen die zijn voorgegaan,
in de strijd om het bestaan.

Ik sta stil en wil wel weten,
dat ik hen niet zal vergeten.
Zonder in oorlog te zijn,
voeren velen op een mijn.
Mijn opa was een van de velen,
daar aan denk ik als ik mijn kleinzoon zie spelen.

Het stuk speelt in Egmond aan Zee tijdens de eerste wereldoorlog.
Frankrijk en Engeland in oorlog met Duitsland. Om een aanval op
Engeland te voorkomen en ter bescherming van hun vaarroutes legden
de Engelsen grote mijnevelden aan. Vele Nederlandse vissers lieten
daardoor het leven.

Onder deze omstandigheden was het te begrijpen dat de vissers vaak
dronken en onbehouwen waren. Iedere reis kon immers de laatste zijn.

Anno 1917.

ROLVERDELING:

Vissersfamilie:

Man: Teun Krab; stoere zingende, drinkende visser.

Zijn vrouw: Neel; naïef kletsend vrouwtje, blij als alles goed gaat.

Zoon Jan: verkering, drinkt nogal uit angst voor de mijnen.

Zoon Piet: flink, niet bang en drinkt weinig.

Dochter Bets: gewoon, aardig meisje.

Dochter Jans: simpel, oppervlakkig type, moeders rechterhand.

Stroppersfamilie:

Man: Dirk Groen; rustige man, drinkt niet altijd in duin of op het strand.

Zijn vrouw: Klaasie; pinnig van buiten, maar met een goed hart.

Zoon Arie: vrijbuiters, lacht om gezag, verkering met Jans.

Zoon Gerrit: wil als Arie zijn, maar lijkt op zijn vader.

Dochter Jopie: wil een beetje los van de familie en het milieu.

Familie Zeilinga:

Man: Johan Zeilinga; streng katholiek, bovenmeester.

Zijn vrouw: Terèse; degelijke vrouw, wordt overheerst door haar man.

Dochter Petra: leuke meid, wordt verliefd op Piet.

Vele andere kinderen: ± 9 stuks.

Omroeper: Engel Prins

Vrouw: Guurtje Zwart; vissersvrouw die alles heeft meegemaakt.

Meisje: Agie Groen; Is met Jan, gewoon dorpsmeisje.

Zeeman: Janus de Gladde; zit op de grote vaart, drinkt teveel.

Postbode: Siem de Groot.

Melkman: Aris.

Marskramer: Manus.

Waarzegster: Zwarte Nan.

Stroper: Huipie van Ootje.

Kleermaker: Karel (verkering van Jopie).

Bijrollen: waterhalende vrouwen; ruzie makende vrouw.

DECOR (overdag)

Twee huisjes tegen het duin met daarop de vuurtoren.

Een stuk schutting zwart geteerd en een paar lijnen.

Twee flinke banken voor het huis en een kist als tafel.

Voor de huisjes loopt een pad dat opkomst van beide kanten mogelijk maakt.

PROLOOG

Bij de proloog is het bijna donker, een donker doek wordt neergelaten, zodat men alleen het licht van de brandende vuurtoren ziet. Enige gaatjes voor licht uit het dorp mag.

Het publiek kijkt vanaf de zee uit op het strand. De zee ruist, een meeuw schreeuwt. Jan wandelt met zijn Aagie nog even op het strand (verliefd). Na deze reis gaan ze trouwen. Iemand zingt zichtbaar twee coupletten van: 'Aan het strand stil en verlaten'. Deze situatie komt nog twee maal terug met de overige coupletten van dit lied.

30 april 1917

AAN HET STRAND STIL EN VERLATEN

Aan het strand stil en verlaten
bij het klimmen van de maan
Ziet men daar een aardig paartje
vol van weemoed aangedaan
Liefste ik moet je gaan verlaten
morgen ga ik weer naar zee
En dan trouwen we als ik thuiskom
hier op Egmond's stille ree
Maar zij sprak o liefste mijne
spreek toch niet zo in 't verschiet
Want de zee ligt vol met mijnen
en die dingen zie je niet.

(Proloog in het donker, einde zang, vuurtoren brand.)

Jan: Kom schat, ik zal je naar huis brengen. Het is de hoogste tijd, morgen weer vroeg dag. De laatste reis meisje, dan trouwen we. Dan zijn we man en vrouw, voor altijd. We hebben een mooi huisje, dus niks in de weg.

Aagie: Ja Jan, de hoogste tijd is het zeker. Luister lieverd, ik moet je wat vertellen.

Jan: Wat ben jij opeens ernstig schat, je kan mij toch alles zeggen?

Aagie: Dat weet ik wel Jan, maar dit is wel wat anders.

Jan: Je zit ergens mee, dat zie ik, vorige reis dacht ik dat ook al. Heeft het met ons te maken?

Aagie: Ja Jan, ik ben in verwachting jongen, al twee maanden.

Jan: Wat zeg je? Heremetijd, je laat me schrikken. Weet je zeker dat je in verwachting bent?

Aagie: Zo zeker als de zee Jan, we zijn al met z'n drieën jongen, daar

moet je maar aan wennen.

Jan: Ik had nog wel zo uitgekeken, hoe is het mogelijk.

Aagie: Dat zeggen jullie allemaal als het te laat is. Voor het zingen de kerk uit is ook niet alles. Ben je niet blij, Jan?

Jan: Natuurlijk meisje, maar ik moet even aan het idee wennen dat ik vader word, snap je? Dus dat zat je dwars, zeg nog maar niets tegen de familie Aagie.

Aagie: Nee, dat was ik niet van plan, dat merken ze wel als het zover is, niet dan?

Jan: Zo is het schat, wat niet weet, wat niet deert. Anders gaan we meteen over Derp. *(voelt aan Aagie's buik)* Kom, laat ik jullie thuisbrengen, je komt met z'n tweeën en gaat met z'n drieën. *(kust Aagie, gaan af)*

Het doek gaat op, het wordt langzaam licht.

Einde proloog.

EERSTE BEDRIJF
's Morgens vroeg

Bets komt naar buiten, laat de deur half openstaan en rekt zich uit.

Neel: Houdt die deur even open Bets, je bent toch niet blind.

Bets: Ja, dat zal ik, kom maar. (*houdt deur open*) Zal ik een oortje nemen?

Neel: Nee, dat hoeft niet, ik ben er nu al. (*komt naar buiten met wasketel en zet die neer*)

Bets: De morgenstond heeft goud in de mond, wat een weertje. (*rekt zich uit*)

Neel: Vooral als je aan de was moet, een en al goud. Daar moeten ze eens wat voor uitvinden, in plaats van auto's en vliegtuigen.

Bets: Zal ik je helpen?

Neel: Jans komt er zo aan. Ga jij nou eerst maar naar de nieuwe bovenmeester. Misschien moet je gelijk beginnen.
(*Jans op*)

Bets: Dat is te wensen, ik hoop dat ze een beetje aardig zijn en niet zo veel kinderen.

Jans: Dat hebben die roomsen allemaal, dat hoort zo.

Neel: Jij zal het weten, ga nou maar Bets. Heb je je getuigschrift mee?

Bets: Ja, me referenties heb ik bij me, tot straks.

Jans: Misschien zijn ze al voorzien.

Neel: Welnee, ze zijn gister aangekomen. Haal jij straks een paar emmers water voor me Jans, dan ben ik weer gered voor vandaag.
(*Bets af*)

Jans: Ik gaat al. (*gaat naar binnen om emmers*)

Neel (*bezig met de was, zingt het lied: Waar het lied der branding ruist bij dag en nacht. Zonder muziek. Bij de derde zin komt Klaasie op*):

Waar het lied der branding ruist bij dag en nacht.

Waar het vertrouwde huisje altijd op me wacht.

Waar de meeuwen schreeuwen boven het golfgeruis.

Daar ben ik geboren.....

Klaasie: Vogels die vroeg zingen zijn voor de poes hoor.

Neel: Meid, je laat me schrikken. Morgen, als je met dit weer niet zingt hoef je het nooit meer te doen. Waar moet je?

Klaasie: Waar zou ik nou moeten met die mand op mijn rug. Naar de kerk soms, voor zwemmen is het me te vroeg hoor?

Neel: Kijken voor een stokie of wat ruigte dacht ik, maar je bent zo vroeg. Ben je weggejaagt soms? (*Jans op met emmers*)

Klaasie: Nee dat komt zo, onze Arie is vannacht in een konijnsgat gestapt en verzwikte zijn enkel, zodoende. Daarom loop ik even zijn strikken na in het vijgedal, snap je?

Jans: Je lijkt wel gek.

Klaasie: De koddebeier zit nu met zijn ronde op het starrevlak, tenminste, dat zegt Arie.

Jans: En die kan het weten, die woont zowat in duin.

Klaasie: Die mand is maar voor de schijn, die konijnen doe ik onder mijn vodde om mijn middel. Daar durft hij toch niet te kijken, anders wurg ik hem.

Neel: O, op die manier, nou jij durft zeg.

Klaasie: Hij heeft ze ook nog op het Nieuweland gezet, maar dat is me te ver, zo mal ben ik niet.

Jans: Had Dirk of Gerrit dat niet kunnen doen?

Klaasie: Die zijn al vroeg naar de Nolle, piepers zetten.

Neel: Ik snap het, dat gaat voor. Heb je het al gehoord?

Klaasie: Wat nou weer, je lijkt Engel de omroeper wel.

Neel: De nieuwe bovenmeester van de roomse school is er. Gisteren aangekomen. Ik was bij de bakker toen zag ik ze.

Klaasie: De zege voor ze, maar wat koop ik daarvoor?

Neel: Die vrouw kijkt net of ze in een klem gezeten heeft.

Jans: Dat kan ze ook niet helpen.

Klaasie: Nee, ze heeft zichzelf ook niet gemaakt, niet dan?

Neel: Om een lang verhaal kort te maken, onze Bets is kijken of ze bij hun ook de boel kan doen, net als bij de vorige, snap je?

Jans: Ze wonen in dat grote huis naast de pastorie. Je weet wel, drie hoog is het.

Klaasie: Jij praat als of ik van de Hoef kom. Die Boelmans van Spil heeft ook zo'n groot huis laten zetten in de Voorstraat, tegenover dokter Schipper.

Neel: Ja, hij was twee keer met zijn hotel zee in gespoeld en dacht ik zal maar een beetje op de Hoef aan gaan, dan maar geen hotel.

Jans: Dat is ook zo'n kast van een huis hè?

Neel: Ja me kind, hoe rijker hoe dichter bij de hemel.

Klaasie: Wat wil je daar nou mee zeggen?

Neel: Als die lui op de vliering kruipen, zijn ze al een eind op weg, niet dan? (*zigeunerin op*)

Jans: Verder als wij in ieder geval. Wie is dat?

Nan: Goedemorgen dames, nog de hand lezen?

Klaasie: Laat dat dames maar zitten. Nan, wat kost die grap?

Nan: Voor twee cent weet je alles, geloof me.

Neel: Klaar zijn we, vorige keer zei je dat ik Teun een tijdje niet zou zien.

Nan: Is dat niet uitgekomen dan?

Neel: Je zei er niet bij tot in de hemel, hij is op een mijn gevaren van de winter.

Nan: Dat kan niet, wat ik zei gebeurt echt, geloof me.

Neel: Voor eeuwig is bij mij niet voor een tijdje.

Klaasie: Kijk bij mij dan maar voor deze keer, maar als het niet uitkomt

moet ik volgend jaar mijn cente terug. (*Nan pakt hand van Klaasie*)

Nan: U zult iemand een tijdje missen, een jongeman.

Neel: Toch niet zo lang als ik mijn Teun hè, hoop ik.

Nan: Ik zie u met een klein kind bezig.

Neel: Ben jij effe klaar.

Nan: Er gaat iemand van je gezin varen op een groot schip, de hele wereld rond. En ik zie een familiefeest, een blij feest. Dat is het wel zo'n beetje. Geen ellende, gefeliciteert en bedankt.

Klaasie: Dat van dat varen kan je wel vergeten. Dat zit er bij ons niet in, Nan. Hoe moet ik trouwens aan een kind komen? Nou ja. laat maar zitten, nou jij Neel.

Neel: Ik heb nog tweeënhalve cent, dus laat maar zitten. Volgend jaar maar weer, ik moet nog eten ook.

Klaasie: Jij moet ook, hier ik zal wel betalen, ik krijg zo vaak vis van je. (*geeft Nan geld*) Doe niet zo achterkozig. (=kinderachtig)

Nan (*pakt Neels hand*): Er zijn er die gaan en er zijn er die komen.

Neel: Dat zijn die jongens, dat zijn vissers. De oudste trouwt na deze reis, kan je dat ook zien?

Nan: Ik zie wel een feest, maar dat is later. Er komt iemand terug en er blijft iemand weg, voorgoed.

Neel: Heer sta me bij. Heb je nog meer narigheid?

Nan: Ik zie u met kleine kinderen en ook bij u een feest.

Klaasie: Je krijgt een tweeling Neel, mooi hè?

Nan: Naast verdriet, zie ik ook veel vreugde. Dat is het wel zo'n beetje, het spijt me.

Neel: Wat spijt je, Nan?

Nan: Dat er ook verdriet bij is, maar zo is het leven. Moet jij ook nog, jongedame?

Jans: Daar heb ik geen geld voor hoor, echt niet.

Nan: Dan zal ik voor jou een keer zonder betalen kijken. (*pakt hand*) Ik zie verdriet en vreugde; de vreugde duurt het langst. Je zult een zeeman trouwen. Dat is het wel zo'n beetje. O ja, en ik hoor een kind huilen.

Klaasie: Dat is jouw kind Neel, je hoort het nou al, wat een schreeuwerd.

Nan: Bedankt, ik ga maar weer eens verder. Dag.

Neel: Ja dag hoor en tot volgend jaar, bij leve en welzijn zal ik maar zeggen. (*Nan gaat weg*) Je hoort het Klaasie, we krijgen allebei nog een kindje. Dan mag Teun eerst wel weer thuiskomen.

Klaasie: Jij krijgt een tweeling, het kan niet op. Je mag wel sparen voor je uitzet Neel.

Neel: Allemaal flauwekul hoor. Ze zei vorige keer tegen Guurt dat er over vijftig jaar allemaal auto's zouden rijden. Het hele dorp staat vol, zei ze; mallepraat.

Jans: Je weet het maar nooit.

Klaasie: Welnee, dat kan ze makkelijk zeggen, dan liggen wij al met gestrekte benen achter het zwarte hek.

Neel: Met boven ons hoofd: rust zacht. Ik ben al drie jaar oude vrouw, dus ik gok maar dat ik geen uitzet meer nodig heb, Klaasie.

Klaasie: Ik ook al een jaar, dus je moet het maar met een korreltje zout nemen.

Jans: Als het feest maar door gaat, dat is het belangrijkste.

Neel: Jij zou toch water voor me halen, heb je dat al gedaan?

Jans: Nee, ik ben al weg. *(af met twee emmers)*

Neel: Jan gaat straks ook aan zijn laatste reis beginnen.

Klaasie: Hoe luguber klinkt dat. Stopt hij met de visserij dan?

Neel: Als vrijgezel bedoel ik. Hij trouwt toch als hij thuiskomt?

Klaasie: O, natuurlijk. Waar wordt het feest gevierd? Bij de Klok of de Kroon?

Neel: Gewoon thuis hoor, dat is goedkoper, anders moet je nog zaalhuur ook betalen, ik ben niet mal. Heb jij daar cente voor? Ik niet. 't Is dat Jan wat gespaard heeft anders had het niet gekund.

Klaasie: Ik heb niet eens halve cente. Thuis is ook gezellig. Als er maar drank is, dat is het enigste wat telt op zo'n dag, moet je maar denken.

Neel: Trijn van Job ligt ook slecht hè, arme vrouw.

Klaasie: Ja, dat is begrotelijk (=zielig). Die meiden werken in Zwartedijk, anders was het ook armoe troef.

Neel: Ja sinds Job in IJmuiden aan het mes geregen is heeft Trijn het niet best, maar die meiden kunnen hun handen laten wapperen en dat is mooi meegenomen. *(vrouw op met emmer)*

Vrouw: Zo, hebben jullie niets beters te doen dan je tijd te verkletsen? Ledigheid is des duivels oorkussen hoor.

Neel: Je moet je scharrebek houden.

Vrouw: Gebruik je wel zeep bij het wassen, daar wordt het namelijk schoon van. Zo te zien niet. Sunlight moet je hebben en blauwsel bij het koken.

Klaasie: Dat jij toevallig een keer in de week een emmer water haalt, zegt mij genoeg hoor.

Vrouw: Hoezo, wat gaat jou dat aan?

Klaasie: Dat je niet erg schoon bent, meer niet.

Vrouw: Kijk jij maar naar je eigen met die stropersbende van je. Ze moesten ze allemaal een tijdje opbergen, dat soort.

Neel: Als jij hier nou komt om de kachel aan te maken, dat kan hoor. *(loopt dreigend naar vrouw toe)*

Klaasie: Wacht maar Neel, ik zal haar wel even moris leren, die zeekwaa. (=vervelend mens) *(Klaasie dreigend op de vrouw af, vrouw loopt door)* Nou durf je niet hè, schijtlijster!

Neel: Die weet waar ze aan toe is, straks durft ze hier niet meer langs te lopen.

Als u het hele stuk wilt lezen dan kunt u via www.toneeluitgeverijvink.nl de tekst bestellen en toevoegen aan uw zichtzending.

Voor advies of vragen helpen wij u graag.

 info@toneeluitgeverijvink.nl

 072 5112407

“Samenspelen” is ons motto